

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—, Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 55.

Sobota 5. julija 1930.

Leto V.

Stalin je zmagal.

Opozicija na kongresu ruske komunistične stranke je preklicala svoje zmote.

Z neverjetno napetostjo je pričakovala komunistična Rusija, kakor ves ostali svet, kako bo potekel 16. kongres komunistične stranke v Moskvi. Zanimanje so povzročile najrazličnejše vesti protisovjetske propagande, ki pa niso zanesljive, dokler ne bo upostavljena občevalna zveza med Evropo in Rusijo. Nobenemu poročilu skoro ne moreš verovati in tembolje te potrdi v taki neveri dejstvo, da je vsa opozicija, razen Rykova, ki je bolan in ga ni bilo na kongresu, po burnih debatah preklicala svoje — zmote in obljubila, v bodoče spoštovati disciplino stranke.

Pomembno s kongresa je to, da je Stalin odkrito priznal svoje zmote na eni strani, na drugi strani je pa podal poročilo, ki znači v bistvu napredek kolektivizacije, ki je zamišljena v znanem petletnem gospodarskem programu. Procent industrijskega delavstva je porasel v treh letih za 24.2 odstotka. Delež narodovih dohodkov, to je delavcev in kmetov, ki ne izkoriščajo tujih delovnih sil, znaša 77.1, velikih kmetov (kulakov) in mestnih kapitalistov 1.8 ter hišnih posestnikov in obrtnikov 4.4 odstotka, a onih v državnih obratih 15.2 odstotka.

Dohodki delovnih oseb so se dvignili na 167 odstotkov predvojnih mezd. Stalin je v svojem poročilu naštel še celo vrsto statističnih postavk, ki so na opozicijo tako močno vplivali, da je končno kapitulirala, zlasti, ker si je Stalin znal med narodom pridobiti zaradi svoje energije velik vpliv.

»Konservativni« voditelji opozicije so bili Rykov, Tomsy in Uglanov. Tomsy je obenem voditelj komunističnih strokovnih organizacij. Vsi ti trije so zavrgli na kongresu svoje krivoverstvo v daljših izjavah. Zlasti pa je ob tej priliki podal Uglanov svečano izjavo, v kateri je rekel, da priseza trajno zvestobo vsem dosedajšnjim voditeljem stranke.

Kongres je sprejel izjave opozicije brez zanimanja na znanje, rekel pa je Stalin sam, da so izjave opozicije hinavščina. Iz tega razloga tudi ni bil izmed opozicije nihče izvoljen v strankine odbore.

Meščansko časopisje meni, da je opozicija uvidela, da je še preslaba za kakršnokoli akcijo. Zato je kapitulirala. Točnih poročil s kongresa seveda ni, ker se je vršil — za zaprtimi vrati.

Za ukinitvev carinskih mej.

Jugoslavija in Rumunija izjavljata.

Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković je bil v Bukarešti, kjer se je posvetoval z rumunskim zunanjim ministrom tudi o vprašanju carinskih mej. Obe državi povabita tudi Madžarsko in sta za ukinitvev carine na industrijske izdelke, če ukinejo industrijske države zaščitne carine za agrarne pridelke iz obeh držav. — To je ravno vzrok carinski vojni.

Filipini postanejo samostojni. Prebivalci Filipinskega otočja v Tihem oceanu se že dolgo boré za neodvisnost od oblasti Združenih držav. Sedaj je bil ameriškemu kongresu predložen zakonski predlog, ki naj prizna Filipinom neodvisnost.

Proletarec-zadruhar!

VIII. mednarodni zadrugi dan. Proti izkoriščanju in za svetovni mir!

Osmič se je že približal naš praznik, dan, ko pregledujemo svoje vrste in zremo na uspehe in delo, ki smo ga že storili za preureditev današnjega gospodarskega sistema, ki protežira posameznika in njegove pridobitve, v nov sistem, ki mu bo vedno pred očmi celota, njene koristi in njen blagor. Nismo sami in ni nas malo: iz leta v leto se množe naše vrste in danes združuje naš mavrični prapor že 55 milijonov borcev iz vseh kontinentov, vseh narodov, plemen, polti in veroizpovedi, ki jim je geslo in načelo:

»Vsi za enega, eden za vse!«

Z družinskimi člani se torej bori 220 milijonov ljudi za skupno pridobivanje dobrin po zajednicah enakomislečih, kjer ni mesta za osebni dobiček, za spekulacijo, za premoč enega nad drugim. Najširša demokracija, pošteni trgovski pogoji in ista stremjenja za izenačenjem ljudskih dobrin vladajo v naših organizacijah: zadrugah. Zadrugé so najboljši dokaz za načela delavskega gibanja: »V združitvi je moč« in po tej združitvi so dosegle vse, kar imajo in dale mnogim narodom in državam, možnost blaginje. Mi delav. zadrugarji-konzumentje in delno tudi producentje za-

htevamo pa zlasti danes od zadrug še vse več kot n. pr. poljedelci. Danes, v dobi gospodarske krize, ko za svojo težko priborjeno mezdo jedva kupiš vse življenske potrebščine, pričakujemo od zadrugé, da bo skušala revidirati trg in svetovna tržišča sploh ter dokazala, da so carine glavni zatiralci delovnega ljudstva in da je treba zaščititi predvsem konzumenta, ki je danes izkoriščen od vseh strani.

V današnjih časih pa pričakujemo od zadrugé tudi vsestranske borbe za ohranitev svetovnega miru, kar bodo tudi najlažje dosgled: saj je vsaka zadruga zase že celica miru.

Zavedajoč se naših velikih nalog in z željo, da jih čimpreje dosežemo, ključemo vse dobro hoteče delavce, kmete, nameščence, sploh vse dobro misleče ljudi, v svoje vrste. Vsem zadrugarjem pa želimo, da se ravna in pomni pesnikove besede:

»O žena, ne reci več JAZ, reci — MI!
JAZ sklepa okove še hujše, MI jih drobi!«

Ko bo mišljenje in dejanje vseh tako, bosta zavladala na svetu dobrobit in mir. Doseči vse to, je naš cilj.

Banski svet za dravsko banovino imenovan.

Banski svet šteje 40 članov, Ljubljana ima 4, Maribor 3 zastopnike.

Banski svet Dravske banovine šteje 40 članov. Z odlokom z dne 3. julija 1930 je končno imenovan že dolgo obetani banški svet. V njem je precej znanih osebnosti iz prejšnjega političnega vrvenja. Banški svet je sestavljen tako-le:

za srez brežiški: Franc Lipej, posestnik in trgovec v Brežicah;

za srez gornjegradski: Martin Steblovnik, predsednik občine Šmartno ob Paki;

za srez dolnjelendavski: Štefan Litrop, obrtnik in predsednik občine Strnišče;

za srez dravograjski: Peter Mravljak, ekonom iz Vuhreda;

za srez kamniški: Ivan Štrcin, posestnik iz Kaplje vasi;

za srez konjiški: Ant. Košir, predsednik občine Vitanje;

za srez kočevski: Jakob Ramovž, župnik v Velikih Laščah;

za mesto Kočevje: dr. Ivan Sajovic, odvetnik v Kočevju;

za srez kranjski: Oton Detela, občinski odbornik in Predvoru;

za mesto Kranj: Ciril Pirce, predsednik občine in trgovec v Kranju;

za mesto Tržič: Ivan Lončar, predsednik občine in hotelir v Tržiču;

za srez krški: Alojzij Kuret, dekan iz Leskovca pri Krškem;

za mesto Krško: Joško Pfeifer, posestnik v Krškem;

za srez Laško: dr. Franjo Roš, predsednik občine v Laškem;

za srez litijski: Hinko Lebinger, trgovec in predsednik občine Litija;

za srez logaški: Gabrijel Oblak, predsednik občine in posestnik v Logatcu;

za mesto Ljubljana: dr. Albert Kramer, novinar in bivši minister;

Ivan Kregar, obrtnik in občinski odbornik; Franjo Orehek, iraničniški ravnatelj in Albin Prepeluh, vsi v Ljubljani;

za srez ljubljanski: Valentin Babnik, posestnik v Gornji Šiški;

za srez ljutomerski: Jakob Rajh, posestnik v Ljutomeru;

za srez mariborski, desni breg: Srečko Robič, posestnik in predsednik občine v Limbušu;

za srez mariborski, leví breg: Ivan Šerbinek, posestnik v Vršniku;

za mesto Maribor: dr. Alojz Juvan, odvetnik in predsednik občine, dr. Ljudevit Pivko, profesor in Rudolf Golouh, šef borze dela, vsi v Mariboru;

za srez murskosoboški: Franjo Paplik, župnik v Pučincih;

za mesto Mursko Soboto: Josip Benko, industrijec in predsednik občine v Murski Soboti;

za srez novomeški: dr. Franc Kulovec, bivši minister iz Novega mesta;

za mesto Novo mesto: dr. Josip Režek, odvetnik in predsednik občine v Novem mestu;

za srez ptujski: Ivan Veršič, predsednik občine Sv. Marko;

za mesto Ptuj: dr. Matej Senčar, odvetnik v Ptuj;

za srez radovljiški: Josip Lavtičar, trgovec v Kranjski gori;

za mesto Jesenice: dr. Maks Obersnel, glavni tajnik KID na Jesenicah;

za srez slovenjgraški: Alojzij Čížek, župnik;

za srez celjski: Alojzij Mihelčič, trgovec in posestnik na Bregu pri Celju;

za mesto Celje: dr. Alojzij Goričan, odvetnik in predsednik občine Celje;

za srez čabarski: dr. Bogdan Koritnik, odvetnik in predsednik občine Čabar;

za srez šmarski: Florijan Gajšek, gostilničar in predsednik občine Loka.

Banski svet je posvetovalni organ bana. Kakšno vlogo bodo imeli novi banški svetovalci sicer v javnem življenju, bo jasno šele potem, ko bo še manjkajoča zakonodaja izpopolnjena.

Poročilo izletnega urada slovenske narodne podporne jednote.

Vsem ameriškim rojakom, izletnikom S. N. P. J.!

1. G. John Olip sporoča, da se je odpeljal v Paris, kjer se sestane z drugo skupino izletnikov S. N. P. J., ki prispejo v Cherbourg 6. julija, a v Jugoslavijo okoli 10. julija. Natančen datum njihovega prihoda v Jugoslavijo še ni znan.

2. Program izleta S. N. P. J. po Jugoslaviji v dneh od 28. julija do 6. avgusta 1930 je v glavnem sledeč:

28. julija ob 18. uri odhod z vlakom na Sušak, 29. julija zjutraj odhod z ladjo iz Sušaka v Split, 30. julija in 1. avgusta ogled Splita in okolice ter odhod z ladjo ali vlakom v Kotor, 2. avgusta povratek v Dubrovnik, zvečer odhod z vlakom v Sarajevo, 3. avgusta ogled Sarajeva, 4. avgusta odhod z vlakom v Beograd, 5. avgusta odhod iz Beograda v Zagreb, kjer je naslednji dan, to je 6. avgusta, oficijelni razhod.

Izletni urad S. N. P. J. si pa pridruže vse pravice sprememb gornjega programa.

Vožnjo imajo izletniki S. N. P. J. zastoj, njih rojaki in znanci pa plačajo najbrže četrtinsko ceno, toda to le oni, ki se pravočasno, to je do 15. julija javijo Izletnemu uradu S. N. P. J. Ljubljana, Miklošičeva 13 (Zadruga banka v Ljubljani).

3. Izletniki S. N. P. J. naj se za vse informacije obračajo na Izletni urad S. N. P. J. ali pa Izseljeniško ligo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13, poslopje Zadrugé banke.

Radovljica, 31. junija 1930.

Za Izletni urad S. N. P. J.
John Olip.

Balkanska konferenca

Za zblizanje balkanskih držav.

Grški gospodarski krogi so nedavno potovali po Jugoslaviji. Grki poročajo sedaj v svojih listih o potovanju. Časnikar Zarifis pravi v svojem članku, da je zveza balkanskih držav potrebna, vendar pa preuranjena, ker Bolgarija še ni zrela za tako misel. Bolgarija hoče voditi samostojno zunanjo gospodarsko politiko. Politika zblizanja balkanskih držav naj bi se vršila postopoma; predvsem ni zadržka zblizanju ali zvezi med Grčijo in Jugoslavijo.

Predsednik poljske vlade grozi

opoziciji, ki je pravkar obdržala kongres v Krakovu.

Predsednik poljske vlade Slavek je z ozirom na konferenco opozicije v Krakovu izjavil, da so resolucije krakovske konference anarhistične in da bo izvajal posledice. Kolikor je nam znano, ne zahteva poljska opozicija nič drugega, kakor da se izvršuje ustava, na katero je prisegel parlament in predsednik republike.

Irak in Anglija.

Angleška delavska vlada je dala Iraku samostojnost.

V Bagdadu je bila podpisana med pokrajino Irak in Anglijo pogodba, s katero se daje Iraku samostojnost. Pogodba je sklenjena za dvajset let. Anglija umakne svoje čete in Irak stopi v Društvo narodov.

Porenje izpraznjeno.

Angleško delavsko glasilo o tem važnem dogodku.

Poleg gospodarskega udarca in izgube političnega ugleda je bila zasedba nemškega ozemlja po francoskih, angleških in belgijskih četah jako huda moralna zaušnica ter obenem tudi gospodarska škoda, ker so ti kraji industrijski in premogovni. Zasedba je bila določena na 15 let po sklenjenem miru. Vendar so se pa udeležene države po haaških in pariških dogovorih odločile, zapustiti nemško ozemlje še pred potekom tega roka, in sicer do 30. junija 1930.

To se je zgodilo. Nemčija je s svojo politiko zopet dobila mednarodno zaupanje in posledica te resne republikanske politike, na kateri imajo velik delež socialni demokrati, je izpolnitev nemške nacionalne želje.

List angleške delavske stranke, »Daily Herald«, pravi k temu vprašanju:

»Zadnji francoski vojak odhaja proti jugovzhodu čez renske mostove. Dvanajstletna zasedba je končana in noben tuj vojak ne bo več ostal na tleh nemške republike. Pred petimi leti je bilo še malo upanja, da se to tako kmalu zgodi. Mogočni francoski vplivi so iskali povod, da bi to ozemlje Francija stalno zasedla, enako zasedba Porurja ter komplet za ustanovitev porenske republike so bili sumljivi znaki. Zdravi človeški razum in skupno delo je to preprečilo. Hendersonov neukrotljivi pogum v Haagu je spravi stvari šele v pravi tir. Čete odhajajo. Naša prva srčna čestitka veljaj republikanski Nemčiji, katere vztrajna samolastna kontrola kljub težkim provokacijam je bila končno vendar nagrajena. Druga čestitka veljaj Francozom, ki so se v zadnjem času do skrajne mere potrudili, da popravijo krivico in napake preteklosti. Tretja čestitka pa veljaj Evropi in vsemu svetu, zakaj zdrav človeški razum je v politiki dobra menica za bodočnost. Škoda, da jih ni več v prometu.«

Na dan izpraznitve porenskih dežel, to je dne 1. julija 1930, je izdal Hindenburg, predsednik republike, poseben manifest ter odredil, da se izobesijo ta dan po vsej Nemčiji zastave.

Poveljniki in člani komisije so na dan izpraznitve Porenja priredili slavnosti ter obljubljali trajno prijateljstvo med Nemčijo in Francijo.

Dobri odnosi med Nemčijo in Francijo so najboljši most k Panevropi. To primeroma je povedal politik.

Širite naš list!

Tone Maček:

Ženin iz Amerike.

»Pa pogosto mi moraš pisati, Tone. Saj veš, kako mi bo dolgčas.«

»Nič se ne boj, vsak teden.«

»In pazi, da se ti kaj ne pripeti. Jaz se tako bojim.«

»Kaj bi se bala. Ljudje tudi doma umirajo.«

Vlak je zažvižgal in obstal. Ljudje so se razburjeni začeli prerivati, podajali so drug drugemu kovčke in košare v vagone, klicali se medsebojno in se borili za udobnejše prostore v vozovih. Nato so se odhajajočji drenjali k oknom, da se še zadnjič vidijo z ostalimi in izmenjajo zadnje besede. Tilka je podrhtevala in brisala solze. Tone ji je privzdignil podbradek in jo poljubil z dolgim, strastnim poljubom, prvič pred vso javnostjo. Vlak se je začel pomikati in roke so iz oken zamahale s klobuki, v pozdrav belim robcem, mahajočim s postaje, dokler niso drug drugemu izginili iz obzorja.

Tilka se je vračala domov s sklonjeno glavo in s tužo v srcu, kakor da gre s pokopališča. Doma je nemo obsedela. Koča se ji je zdela pusta in

K mednarodnemu združnemu dnev

5. in 6. julija t. l.

Združno gibanje je staro že preko sto let. Robert Owen, Charles Fourier, dr. William King in drugi narodni gospodarji prvih desetletij minulega stoletja so postavljali temeljne zakone narodnemu gospodarskemu gibanju, ki se je pozneje razvilo do dimenzij, ki jih danes zavzema. Zakonodajalci združnemu gibanju so pa bili pošteni tkalci rochdalski in Schulze-Delitzsch ter Raiffeisen. Tako imamo danes za konzumno združništvo rochdalski, za kreditno združništvo pa Schulze-Delitzschejanski in Raiffeisnovski zakonik. Ostala gibanja so nastala bolj sporedno in so odtenki enega ali drugega.

Po tej kodifikaciji združnih temeljev se je združništvo naglo razvijalo in že proti koncu minulega stoletja se je izkazala potreba, da se združništvo združi v svoji mednarodni zvezi, ki bo stremela za ojačenjem združnega vpliva na mednarodno gospodarstvo. Razvoj je šel dalje in zlasti sedaj po svetovni vojni izgleda kot da nima mej. Lahko mirno rečemo, da ni kulturnejše države sveta, kjer bi združništvo ne bilo razvito. Ponekod je blagostanje države odvisno od nje (Danska, Finska), drugod trgovina brez združništva ne pomeni skoro nič (Anglija, Švedska), zopet drugje je pa skoro edini trgovec poleg države sploh (Rusija). In da združi vsaj enkrat letno svoje velike armade tudi miselno in propagatorično, je Mednarodna združna zveza, ki združuje danes armado skoro 55 milijonov, glavno delavskih združenj, analogno 1. maju, Materinske mu, oz. Ženskemu dnevju itd., določila prvo soboto v juliju za svoj dan. Kot svoj simbol je določila mavrično zastavo, ki naj bo znak enakosti, ki jo najde v združništvu vsakdo, in možnosti delovanja vsakogar v združnem gibanju. Pod tem praporom se letno zbirajo združenja vsega sveta, da na svoj praznik izvrše revijo svojega dela.

Tudi letos proslave združenja svoj praznik. Kakor vsako leto, se bodo vršili tudi v Sloveniji shodi delavskih združenj, ki bodo pričali o veličini združnega pokreta. Združna obratovališča in domovi bodo okrašeni in povsod se bo videlo, da je ta dan — združenjski praznik.

Veliki dnevi delavske mladinske telovadbe in športa v Pragi.

25.000 čehoslovaških otrok je na 30 posebnih vlakih pohitelo v Prago.

Istočasno s sokolskim zletom v Belgradu se vrši impozantna manifestacija delavske mladine v Pragi. Socijalistične mladinske telovadne in športne organizacije na Čehoslovaškem so priredile že dolgo pripravljani vsedravnji zlet v Prago,

Zveza gospodarskih združenj za Jugoslavijo v Ljubljani je izdala na svoje združenje proglas, ki ga priobčujemo na drugem mestu. Priporočila je tudi sprejem rezolucije, predložene od internacionale v Londonu. Prepričani smo, da bo Združni dan, kot vsako leto, uspel in s to nado vabimo vse k udeležbi slavnostnih prireditev. Vsi bodimo prepričani, da je združništvo početak gospodarske emancipacije delovnega ljudstva. Zato naj živi naš združni pokret in združni dan!

Vsem združenjem!

5. in 6. julija t. l. proslave združenja vsega sveta VIII. Mednarodni združni dan.

Proslavimo ga tudi mi. Zato Vas pozivljamo, da letos praznujete čimnajslovesneje ta naš praznik. Zvečer 5. julija ali dopoldne 6. julija priredite združna predavanja ali shod, dopoldne pa kako zabavo. Svoje prodajalne, delavnice, domove okrasite čim najlepše.

Vsem združenjem pa končno priporočamo, da predložijo svojim zborovanjem v sprejem sledečo resolucijo, ki jo predlaga Mednarodna združna zveza v Londonu:

»Današnje zborovanje združenj o priliki proslave osmega Mednarodnega združnega dne pošilja združenjem celega sveta svoje iskrene pozdrave in znova naglašja svoje upanje na zmožnost našega združnega sistema, da združi v bratski simpatiji, gospodarski enotnosti in socialnem blagostanju vse dele velike človeške družine, ki stremijo za povzdigom civilizacije na višjo stopnjo in za človeškim pobratenjem.

V tem smislu toplo soglašja z merami, ki jih je Zveza podvzela, da spravi interese producenta in konzumenta v soglasje, v čimer zre pomemben korak k dosegi svojih gospodarskih ciljev, dalje povdarja potrebo smotrenega mednarodnega sodelovanja združnih podjetij in izraža svoje zaupanje v končno zmago svojih idealov in v moč združenstva, da osigura svetovni mir.«

mladine iz Prage preplavili praške ulice. Z mladino je pa prihitelo v prestolnico nebroj raznih delavskih delegacij iz vseh krajev države, ki porabijo to priliko za obdržavanje kongresov. Nič ni tu prisiljenega, nič naročenega iz višjih mest, vse ima izraz spontanega stremljenja delavske mladine po enakopravnosti v vseh panogah življenja. Poleg raznovrstnih športnih in telovadnih prireditev se bo predvajala tudi velika kolektivna igra mladinskih mas »Od pravljice k delu«, pri kateri bo poleg več tisoč omladincev sodelovalo tudi več članov praškega Narodnega gledališča. Igra, oziroma šprehkor, je bila nalašč za to priliko spenjena v verzih od Jana Sedlačka, uglašbil jo je E. Košťál. Svojo kulminacijo so dosegle slavnosti v nedeljo, 29. junija, z velikim manifestacijskim obhodom po mestu, ki se ga je udeležilo nad 100.000 oseb v vsej pestrosti mladinskih organizacij. Ob tej priliki je v Pragi otvorena tudi razstava delavske telesne kulture. Prispelo je tudi več gostov iz inozemstva. Slovenska delavska mladina je te dni v duhu v Pragi.

Poslanica rumunškega kralja parlamentu.

Za Panevropo in mir.

Rumunski parlament je dne 1. julija zaključil svoje zasedanje. Predsednik vlade Maniu je prečital kraljevo poslanico, v kateri poudarja, da nastopa povsod pomirjenost. Spomenica živahno poudarja veliki pomen Briandovega predloga o federaciji evropskih držav ali Panevropi. Nadalje obljublja kralj pravico in zakonitost ter pripravljenost, pospeševati mir kakor vse druge države.

Posebno važen dogodek v rumunski politiki je, da se je liberalna stranka priglasila v avdijenco pri kralju, kar pomeni, da se že te dni izvrši sprava med kraljem in liberalci.



prazna, kakor da so jo pravkar zapustili pogrebci. Vzela je v roke Tonetovo sliko in jo gledala dolgo — dolgo. Mati ji je prinesla večerjo. Ni se je dotaknila. Tudi do dela ji ni bilo. Sedela je v temni sobi prekrizanih rok. Nje misli so šle za njim in ni slišala matere, ki jo je skušala razvedriti.

Tako so pretekli prvi dnevi. A čas celi rane. Tudi njena mladost in zdravje nista prenesla bolehnosti. Tonetov obraz je lebdel pred njo kakor jasna, vesela in upolna zvezda. Ko je premagala prvo bol, se je čutila tembolj navezano na življenje. »Moj dragi je šel, da se zopet vrne, da nama zasije potem temvečja sreča. In k tej sreči moram tudi sama doprinesiti. Saj je tudi njemu bilo težko, da je moral iti. Ali šel je pravzaprav radi mene, da bi obsul moje življenje s cvetjem ko se vrne. Naj li jaz med tem brezdelno tujujem? Hočem mu dokazati, da sem ga vredna. Tudi jaz hočem postaviti vsaj en ogel najinega bodočega doma.«

Vrnila se je spet v tovarno. Še z večjo pridnostjo je delala. Tudi ona je hotela zaslužiti. Tovarišice so jo zbadale:

»No, ali ti je ušel?«

»Ne boš ga več videla. Tudi Američanke znajo ljubiti.«

Ni se zmenila za to. Molčala je. Verovala je vanj.

Čez teden dni je dobila karto. Na njej je bila naslikana velika ladja na morju. Iz Hamburga. Čez eno uro se vkrcamo, piše Tone. Vedno mislim na tebe. Ne smeš biti žalostna. Sedaj bomo 14 dni na morju. Ko pridemo v Newyork, ti pišem.

Tilka je nosila karto na srcu, kakor svetinjo. Tako rada bi mu že pisala, a še ne ve kam. A v duhu je že zlagala dolgo pismo, ki mu ga bo prvič poslala in ki naj mu bo dokument njene ljubezni.

Doma je pomagala materi spraviti zadnje jesenske sadeže v shrambo, pretočiti vino iz soda, v katerem je vrelo, v nov sod in žagati drva v drvarnici. Ob večerih so pa pletle ali šivale in se pogovarjale o Tonetu, o Ameriki in o bodočnosti.

Čez štirinajst dni je dobila še eno razglednico z velikanskimi 20 in 30 nadstropnimi hišami, o kakršnih bi ona niti sanjati ne mogla. Newyork. »Tukaj se mudimo samo par ur, gremo takoj dalje,« je pisal. Tik pred Božičem jo je pa čakalo zvečer doma toliko zaželjeno pismo. Tilka se

je prišla za srce, ki ji je začelo silno biti in si skoraj ni upala odpreti precej natlačene ovitka. Študirala je pisavo, žige in čudne znamke. Oprezno ga je prirezala. Tone je pisal:

Draga Tilka!

Pomočim pero v svoje srce, da Ti napišem te vrstice! Te pozdravljam čez doline in sive gore, čez neke široke in daljne morje! Prišel je vendar zaželjeni čas, da Ti zamorem poslati ta glas. — Dolga je bila pot do tukaj sem in še sedaj se čutim od potovanja vsega izmučenega. Nikdar bi me bil mislil, da je svet tako velik in da so na njem tako čudovite stvari. Vozili smo se iz Celja preko Ljubljane, Jesenic, Beljaka, videli smo Salzburg, München, Nürnberg, Hannover in došli v Hamburg. Vsa ta mesta so veliko večja kot Celje in lepa, kakor iz škatljice. V Hamburgu se človeku kar v glavi zvrti od tršč in dirindaja. Hiše stoje pa kar na vodi, po ulicah se ljudje s čolni vozijo, kakor v Benetkah. So pa tudi tlakane ulice. Dva dni smo čakali na naš parnik. Spali smo v nekem umazanem prenočišču kar po tleh, za 10 pfenigov. Misli sem, da se bom bal iti na ladjo, pa mi ni nič djalo. Šli smo čez širok lesen most in smo že bili na ladji. Tu je kakor da bi stal na domačem podu, ali pa na kakem plesišču. Cisto mirno in trdno, nič se ne ziblje. In ljudi je bilo na ladji, nimaš pojma. Najmanj par tisoč. Vse se je drenjalo. Iz vseh vetrov: Poleg Nemcev Poljaki, Čehi, Turki in Italijani. Mešanica vseh jezikov. Kar nas je bilo bolj revnih, in teh je bilo največ, so nas spravili v poseben prostor, medkrovje, kjer smo ležali kar po tleh, vsak poleg svojega kovčka.

Doma in po svetu.

Kdor govori mnogo o partizanstvu, je sam partizan. Partizanstvo v škodo celoti je napačno. O tem ni nihče v dvomu, razen onega, ki mu je program partizanstvo. Kdor pa ima resen program, ki je namenjen splošnosti, oziroma enakopravnosti v človeški družbi, tam pa združevanje elementov, ki imajo splošnost pred očmi, ni partizanstvo. Partizanstvo je zlo, ki se ga poslužujejo kliče, stranke, osebe z namenom, da pribore določenim plastem privilegije v škodo splošnosti. Zaraditega obsojamo partizanstvo, ki nastaja v svobodnih političnih razmerah. Enako pa je krivično in partizansko, če v danih razmerah izrabljajo kliče, razni elementi in osebe položaj zato, da zabranijo drugim plastem do pravic, do enakopravnosti. Med obema partizanstvi bistvene razlike ni. To smo morali povedati, ker ljubljanski »Jugoslovan« premodro definira partizanstvo. — Srečna bodočnost, če bi take definicije obveljale.

Železničarji in kuluk. Nekaj dni pred osemindvajsetim junijem se je začelo med železničarji delati veselo razpoloženje, češ, na 28. junija bodo delavci dobili večje plače (po novem pravilniku); nekateri so se zopet tolašili in to so taki, ki so na tem bolj zainteresirani, da bo 28. junija izdana nova pragmatika in zopet drugi so vedeli, da bodo delavci prvega dobili razlike izplačane in nekateri so pripovedovali, da bo 28. junija sploh dan presenečenj. Bolj previdni so svarili, da 28. junija ni treba pričakovati nikakih posebnosti in ti so imeli tudi prav. Železničarji so bili že nešteto krat razočarani in to po lastni krivdi, ker so prelahkoverni in se večina kaj rada zanaša na to, da bo vse samo prišlo. 28. junij je prišel, toda vsega tega, kar so naivni železničarji pričakovali, ni bilo. Pač pa so železničarji baš na 28. junija izvedeli ne ravno preveselo novico — in to že zjutraj na vse zgodaj, da je prispela brzozavka, glasom katere se bo na 1. julija vsakemu uslužbencu od plače odtegnilo znesek v obliki tridnevne plače za — kuluk. — Tableau!

Sestanek kraljev na Bledu. Naš minister zunanjih poslov dr. Marinković je pri svojem obisku v Bukarešti predal kralju Karolu II. pismo našega kralja, s katerim mu predlaga sestanek, bodisi v Sinaji na Rumunskem, ali na Bledu. Najbrž se bo kralj Karol odločil za Bled, kamor prispé na obisk tudi kraljicamati Marija.

Zakon o zemljiških knjigah. Dne 1. julija je izšel v »Službenih Novinah« zakon o zemljiških knjigah. Zakon stopi v področjih, kjer doslej ni bilo zemljiških knjig, takoj v veljavo. V pokrajinah pa, kjer že imajo zemljiške knjige, se pa morajo obstoječe knjige prilagoditi novemu zakonu do 1. januarja 1931.

Načelnik ministrstva socialne politike g. Jeremić se je ob povratku z ženevske konference mednarodnega urada dela ustavil v Sloveniji v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek. Ob tej priliki si je ogledal Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Delavsko zbornico, Pokojninski zavod za nameščence in zdravilišče Radio-Therma v Laškem, ki ga je nedavno kupil zavod za socialno zavarovanje. Kakor izvemo, so vse naprave napravile nanj jako ugoden vtis.

Burni nastopi socialnih demokratov v ogrskem parlamentu. Pri debati o agrarnih carinah so socialisti uprizorili hrupen protest in z obstrukcijo preprečili poslovanje parlamenta za dalj časa. Proti klopem ministrov so vzklikali: »Oderuhi! Podražujete delavcem kruh in vstvarjate nov val draginje!«

Avstrijski kancler dr. Schober pojde dne 7. julija v Budimpešto. Zadnje dni je tudi čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš govoril o politiki zblizanja med Madžarsko in Čehoslovaško. Madžarski glasovi tej izjavi ne oporekajo.

Major Pabst ne pride več v Avstrijo. Naseliti se namerava v Monakovo na Bavarskem in tam zasnovati enako fašistično organizacijo, kakršno je organiziral v Avstriji. V Nemčijo se vrne, da bo zopet dobival vojaško pokojnino, ostal pa bo v zvezi z avstrijskimi Heimwehrovci. Zaradi Kappovega puča je že pomiloščen, tretjetmu v Nemčiji ne bodo delali neprijetnosti.

Čelade za žandarmerijo. Avstrijski zvezni kancler je izdal naredbo, s katero se uvaja pri žandarmeriji nošenje jeklenih čelad v službi. Naredba se utemeljuje s tem, da tudi Heimwehrovci nosijo čelade.

Hittlerjevi nacionalni socialisti na Saškem ne bodo igrali velike vloge. S porastom svojih mandatov pri zadnjih volitvah so že računali s tem, da bodo oni sestavljali deželno vladu; a ne glede na socialne demokratke in komuniste sta tudi demokratična stranka in ljudska stranka izjavili, da je pod njih častjo, da bi se s takimi ljudmi vsedli k isti mizi, kakor so nacionalni socialisti.

Pretepi med komunisti in Hittlerjevci v Berlinu. Pretepi med skrajno levo in skrajno desnico so v Berlinu na dnevnem redu. V soboto so nacionalni socialisti priredili v neki dvorani v Friedrichshainu velik shod, ki se ga je udeležilo 3000 oseb, med njimi mnogo komunistov, kar je izzvalo občen pretep s palicami, stoli in pivskimi vrčki. Ranjenih je bilo 50 oseb. Policija je shod razgnala.

Potopljeno nemško vojno mornarico, ki so jo Nemci leta 1918 namenoma potopili pri Scapaflowu, da bi ne prišla v roke Angležem, hočejo sedaj dvigniti iz morja. V ta namen se je ustanovila posebna angleška družba, ki hoče brodogojce prodati kot star material in si obeta od tega veliki dobiček. Ravnokar so pričeli z dvigom velike oklopne križarke »Hindenburg«, ki so je že leta 1926 hoteli dvigniti, a je bilo takrat 30.000 funtov šterlingov stroškov in 6mesечно delo 200 moč zastonj. Sedaj delajo z novimi metodami in si obeata več uspehov. Ladje leže 30 metrov pod morsko gladino. Na isti način hočejo Italijani dvigniti 23 avstrijskih podmornic, ki leže potopljene v puljskem pristanišču.

Ljudsko štetje na Čehoslovaškem. Parlamentu je bil predložen zakon o ljudskem štetju, ki se bo vršilo 1. decembra tega leta. Važne so določbe narodnosti, za katero bo mero dajen samo materni jezik. H kakih drugi narodnosti se oseba prišteva lahko le v tem slučaju, če se prvotni materni jezik v rodbini več ne govori in če oseba jezik naroda, h kateremu se hoče priznati, tudi resnično popolnoma obvlada. Židje se lahko prištevajo k židovski narodnosti, ne glede kakšen jezik govore.

Španija za Panevropo. Španska vlada je poslala Briandu spomenico, v kateri se izjavlja za njegov načrt o Panevropi. Pridržuje si samo proste roke v latinski Ameriki.

Stavkovno gibanje v Španiji se je iz Seville razširilo tudi na Granado in Cordobo, ter so se ji pridružili tudi poljedelski delavci. Trdè, da so povzročitelji štrajkov ekstremni elementi, po navodilih iz Moskve.

Stalinov referat je trajal sedem ur. Stalinov režim se na vse mogoče načine trudi, da zlomi opozicijo na XVI. kongresu komunistične stranke. Stalinov politični referat je trajal nepretrgoma 7 ur. Ves moskovski proletarijat je bil mobiliziran, da je v stotisočglavih manifestačnih obhodih manifestiral pred Velikim teatrom, kjer se kongres vrši, za Stalina. Trocki torej zaenkrat še ne bo prišel do svoje veljave.

Čekisti se boje lastne sence. Agabekov, vodja oddelka za vzhodne dežele pri sovjetski čeki, je zbežal v Pariz, kjer namerava objaviti važne dokumente o delovanju Čeke.

Razvoj sovjetske produkcije petroleja. Leta 1920 je bila ruska produkcija nafte na Kavkazu nacionalizirana in se je začela sistematično izpopolnjevati in modernizirati. Prvo



Zadružni jubilej v Mariboru.

40 letnica obstoja delavskega konzuma.

Delavstvo Maribora bo praznovalo te dni redek jubilej: štiridesetletnico obstoja svoje konzumne zadruge. Pred več kot 40. leti se je v krožku nekdanjega »Arbeiter-Lese- und Bildungsvereina« sprožila misel, ustanoviti za delavstvo konzumno zadrugo in na ta način pričeti emancipacijsko borbo proti privatnemu kapitalu. Kot proponenti nove organizacije so se v prvih mesecih 1890 sestali k prvi seji sodrugi: Krainer Ivan, Rumesch Ivan, Huber Ivan, Jakobč Ignac, Wlach Ivan, Brože L. Anton, Kampuš Ivan, Kikelj Josip, Andras Jože, Vrhovšek Ivan in še nekateri uslužbenci južne železnice.

Mlada zadruga se je imela boriti z vsemi porodnimi težkočami, katere so bistvene posebno pri podjetjih, ustanovljenih od delavstva. Predvsem je manjkalo gnotnih sredstev. Denar za ustanovitev je posodilo del. društvo »Bildungs- und Leseverein«. Ustanovni občni zbor se je vršil 15. junija 1890 v stari dvorani pivovarne Götz. Tamkaj je pristopilo nad 300 članov nakupovalcev. S tem je bil zadrugi zagotovljen obstoj in otvorila se je prodajalna ter vinočje v hiši gospe Macher, v nekdanji Jožefovi, sedaj Taborski ulici. Sprva je bila za prodajalno določena Vojaška ulica, vsled številnih priglasi železničarjev pa so se ti prostori kot premajhni morali opustiti. Nova zadruga je pričela obratovati dne 13. julija 1890. V prvem letu so jo vodili zadrugarji: Krainer Ivan kot ravnatelj, Rumesch Ivan kot blagajnik, Huber Ivan kot kontrolor. V nadzorstvu so bili Jakobč Ignac, Brože L. Anton, Grager Ivan, Ferk Sebastian, Friser Ivan, Welle Jakob, Kikelj Leopold in Pučl Ivan.

Ker prostori trgovine in skladišča niso več zadostovali potrebam, se je moralo misliti na zgradbo lastnih prostorov. To je sklenilo članstvo leta 1896 soglasno in z navdušenjem. Seveda so zgradbo prinesle članstvu tudi večje breme, katero se je izražalo v padanju dividende. Te žrtve pa nekateri člani niso umeli in ne hoteli doprinesiti.

Povedali smo že, da je leta 1898 nastopila kriza v zadrugi, predvsem vsled bremen, ki so nastala vsled novih zgradb na Ruški cesti. Krize mariborske delavstvo ni moglo rešiti samo. Zato je graški »Allgemeiner Spar- und Konsumverein« leta 1907 prevzel nadzorstvo naše zadruge. Končno je leta 1913-14 sledil popoln prevzem zadruge v breme in lastnino. Kot podružnica te zadruge je obstojal mariborski konzum do prevrata in prevzema po Konzumnem društvu za Slovenijo v Ljubljani.

Da je konzum služil v dobi svoje samostojnosti v korist svojega članstva, dokazuje vsota izplačanih povračil od 1891 do 1908. Ta iznaša 135.154.60 K, t. j. na leto

leto se je pridelalo 3.8 milijonov ton nafte, v letošnjem letu bo dosegla produkcija 16 milijonov ton, medtem ko je predvojnja letna produkcija znašala največ 9 milijonov ton. V letih 1932—33 se pričakuje, da doseže 40 milijonov ton. Investiran kapital znaša v preteklem desetletju 1020 milijonov rubljev in je bilo 70 odstotkov vseh naprav nadomeščenih z novim.

Kitajske razmere. Guverner province Kwangsi, Liu Huan-jen, je bil od lastne straže umorjen. Mesto Lingang, v srednjem Honanu, je bilo od pettisoč mož broječe roparske čete napadeno. Roparji so po kratkem boju premagali posadko, udri v mesto in pričeli vsepovprek moriti; 400 moških, žensk in otrok je bilo poklanih, javna poslopja požgana, meščanske hiše pa izropane. Neka druga roparska drhal je pa napadla neko znamenito kitajsko vseučilišče, kjer so se šolali sinovi najuglednejših rodbin, in je vse študente odvedla s seboj, da izsili zanje visoko odkupnino. Za njimi je bilo poslano vojaštvo, ki jih pa do danes še ni izsledilo.

Povratak s prekoatlantskega poleta. Kingsford-Smith, ki je s štirimi spremljevalci na svojem letalu »Južni Križ« preletel Atlantski ocean, se je po isti poti vrnil v Newyork, kjer je bil z velikimi svečanostmi sprejet. Velike težave, ki jih je na svojem poletu moral premagati, so ga tako omalodušile, da ne namerava nikdar več z letalom preko oceana. Letalo »Južni Križ« bo prodal, ker se namerava v kratkem oženiti in rabi denar.

povprečno 7508.55 K, vsota, katero je redki trgovec tedanjih časov mogel letno prištediti.

Promet v dobi 1890 do 1918, t. j. do prevzema po Konzumnem društvu za Slovenijo, torej v 29 letih, je znašal 12 milijonov 886.810.72 K.

Prevat je bistveno spremenil položaj zadruge. Tako konzumno zadrugo kot Ljudski dom je kot filijalki ločila od svojih matičnih zadrug v Grazu nova meja. Na drugi strani so gotovi krogi vohali, kje bi se dalo na račun delavstva poceni priti do premoženja. Tudi te delavske zadruge so prišle na indeks takozvanih »nacionalističnih« elementov.

Da se preprečijo presenečenja, se je z intervencijo slovenskih zastopnikov v prvi narodni vladi doseglo, da je oddelek za trgovino in obrt Narodne vlade v Ljubljani stavil celokupno imetje filijalk »Allgem. Spar- und Konsumverein in Graz« v Mariboru in pa »Arbeiter-Baugenossenschaft Volksheim in Graz« v Mariboru pod državno nadzorstvo. Nadzornikom je bil imenovan Grčar Viktor, učitelj v Mariboru.

Takoj so se navezale vezi z vodstvom obeh matičnih zadrug v Grazu. Te je uvedlo Konzumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani, katero je takrat postalo matica delavskega združnega gibanja v Sloveniji.

Sporazum je bil gladek in izvršen brez pomoči kakršnihkoli mednarodnih konvencij. Ko so bila s pomočjo Konzumnega društva za Ljubljano in okolico regulirana materialna vprašanja, sta obe zadruge (Konzum in Ljudski dom) prešli v roke delavstva v Sloveniji na ta način, da je za konzum graška centrala oddala svoje tukajšnje članstvo z deležnim skladom in hranilnimi vlogami Konzumnemu društvu za Slovenijo.

Mariborsko delavstvo torej slavi v soboto, dne 5. t. m., 40 letnico ustanovitve Konzumnega društva za Slovenijo. Ta proslava, ki bo združena s praznovanjem mednarodnega združnega dne, je predvsem namenjena ideji delavskega združništva, bo pa tudi istočasno oddolžitev tukajšnjega delavstva pionirjem združnega gibanja v Mariboru.

Na proslavo, ki se prične ob 20. uri na vrtu Ljudskega doma (v slučaju slabega vremena pa v gostilniških prostorih), pridejo tudi gostje iz Avstrije, in sicer sta dosedaj najavljena zadrugarja Anton Plohl iz Graza in Rudolf Bichl iz Leobna.

Delavke! Delavci! Zadrugarji! Udeležite se tega pomembnega slavlja polnoštevno. Da se v družbi gostov spomnimo težkih in svetlih dni v združnem pokretu mariborskega delavstva, kakor tudi delavskega zadrugarstva sploh.

T. M.

Revščina kulture

in mlada literarna generacija.

Pod tem naslovom sta izšla v »Jugoslovanu« dva članka, eden s podpisom L. M., drugi s podpisom F. O. Eden tarna o slovenski kulturni impotenci, drugi toži o konservativni zatvorjenosti naše oficijelne inteligence. Prvi se je povzpél že do ugotovitve, da obstoja neke neke nova kultura z novimi sokovi, ki pa jih naše desetletje nosi iz Evrope in iz sveta preko nas. Drugi je celo videl že neke nekakšne obrise neke mlade slovenske literarne generacije, ki pa še ni postala telo, ampak se le tu in tam pokaže kak njen mezin. Oba sta si edina v tem, da se v povojni Sloveniji še ni pojavil umetnik svetovnega formata in da je naša literarna produkcija postala strahotno siromašna, vendar ne moreta uganiti, kaj je temu vzrok, ali pa sta prestrahopetna, da bi to javno povedala. Vsaka nova doba v zgodovini ima svoj začetek v temeljitem preobratu gospodarskih in socialnih prilik, ki potem dobi izraza v miselnosti človeštva, katere nositelji so bili prvotno posamezni revolucionarni duhovi, ki so obstoječe razmere neustrašno obsojali in dajali spodbudo za preobrazenje človeške družbe. Mar bi bila reformacija mogoča, če ne bi Martin Luther našel zaščite v verski toleranci nemških knezov, ki so bili skregani s papežem? Sled za Primožem Trubarjem je Tomaž Hren srečno zabil za ognjem. Mar bi imeli Nemci svojega Goetheja, če bi ta živel nekje v Prusiji in ne v demokratičnem Frankfurtu? Mar bi imeli Francozi Voltaira, Viktorja Hugo-ja, E. Zola-ja, A. France-ja in mnogo drugih, če bi še danes vladali Bourboni? Mar bi se mogli Slovenci danes ponašati edino z Ivanom Cankarjem, če bi se ta ne bil pravočasno seznanil s socialističnimi idejami? Ostal bi bil sicer najbrže na nivoju svojega prvenca »Erotike«, kakor je ostal neki drug njegov sodobnik, ki se je še pravočasno vrnil na rizični poti. Vsaka nova ideja pomeni upor obstoječemu, konvencionalnemu, uresničenje novih idej pa neizbežen pre-

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

vrat. Kdor se tega boji, tudi nima pravice tožiti o revščini obstoječe kulture.

Kako pa je s tem pri nas? Podobni smo pijancu, ki je cel dan prespal, zvečer pa se je zbudil in se ozrl proti zapadu, misleč, da je jutro in mu tam sonce vzhaja. Razočaran je pa moral spoznati, da ni jutro, ampak večer in da se sonce ne vzpenja vedno višje, temveč, da mu je ravnokar izginilo za goro. Vse naše realno in z njim duševno življenje, se je vrnilo daleč nazaj v bizantizem. Je li potem čudno, če nekateri obupujejo nad našo kulturo? Pri nas se trdi, da proletarska umetnost ni umetnost; jaz pa pravim, da petolizništvo še manj. — Sliko o kvaliteti naše literature si lahko vsak napravi, v vsaki naši boljši javni knjižnici. Usmiljena vredni so oni, ki razumejo edino slovensščino. Kako dolgo listajo po katalogih in nazadnje z resignacijo vzamejo karkoli, kar čez par dni nezadovoljni vrnejo. Nimate nič boljšega? Zato pa oni, ki razumejo vsaj še nemški, skoraj nikoli ali vsaj redkokdaj vprašajo po slovenski knjigi. Ljubši jim je najslabši J. London ali E. E. Kisch, kakor pa najboljši I. Pregelj ali V. Levstik. Zakaj? Zato, ker ljudje ne marajo več slepomišljenja in lepotičenja, temveč hočejo slišati resnico! In v tem je vsa kriza naše kulture in literature! Da, bo rekel kdo, ali smo pa res Slovenci tako duševno impotentni, da nismo zmožni dati iz sebe tudi kakšnega povprečnega Evropejca, ki nam tako imponirajo pri drugih? Zakaj ne! Ali tu sta potrebna dva glavna pogoja: prvi se morajo najti ljudje, ki bodo znali in hoteli povedati resnico. Drugič se jim javno izpovedanje resnice ne sme onemogočiti. Mišlite, da bi Evropa imela toliko svojih duševnih prvakov, nad katerimi se vzgledujemo, če bi stalno visel nad njimi Damoklejev meč? Odstranite vse, kar nam onemogočuje polet, če hočete, da nas bo kulturna Evropa sprejela v svoje vrste, ker slovenski intelekt gotovo ni nič slabši kakor kak drugi, nacionalistični tirad in pa ovsenega kruha ima pa človek kmalu dosti.

To velja tudi recenzentu Kunčičevega »Jokca« v »Jugoslovanu«, ki z nezaupanjem in s strahom izgovarja besedo »proletarska umetnost«. Poročevalca, ki vodi v »Slovenskem Narodu« rubriko o »Proletarski umetnosti«, pa to gotovo ne bo zanimalo.

Maribor.

Graški delavci in delavski otroci pridejo v Maribor. Od sobote 12. do ponedeljka 14. julija pride večja skupina Kinderfreunde iz Gradca v Maribor na obisk. Vlak pride v soboto ob 8.14 v Maribor. Dragi gostje si bodo ogledali mesto, otroci pa se bodo skupno igrali. Zvečer bo prireditev, na kateri bodo nastopili otroci. Mariborsko delavstvo pa bo goste pozdravilo z glasbo in pesmijo. V nedeljo in ponedeljek se vrši skupen izlet na naše lepo Pohorje. Podoben program sledi.

Celje.

Skupna proslava mednarodnega združnega dne, pri kateri sodelujejo vse združne in kulturne delavske organizacije, se bo vršila v soboto z zažiganjem kresa na Starem gradu. Odhod izpred poslopja Delavske zbornice ob pol 8. uri. Pri kresu nastopi pevski zbor »Svoboda«. — V nedeljo ob pol 9. uri bo slavnostno zborovanje v dvorani Del. zbornice, popoldne pa se vrši skupni izlet v Trnovlje. Odhod ob pol 2. uri izpred Del. zbornice, Gabrčani odidejo izpred gostilne »Jugoslovan« ob 2. uri. — Pevski zbor »Svoboda« se udeleži izleta korporativno.

Svoboda priredi v nedeljo cvetlični dan.

Zavodna. Naši sosedje Gaberčani imajo velike tovarne. Vpliv teh tovarn čutimo tudi mi prav občutno, ne samo oni na onstran Voglajne. Gaberčani imajo take parfume iz kemične tovarne, da je čudež, ako se še niso zadržali, nam pa sicer večer tudi to donša, poleg tega pa je še Voglajna tako osmradena, da morajo posestniki stanovanj ob potoku imeti stanovanja skoraj hermetično zatvorjena, sicer jih smrad iz vode zaduši. Vprašamo merodajno oblast, ki ima skrbeti za higijensko in drugo udobnost ljudstva, ali je to po obstoječih zakonih dovoljeno in če bi se mogoče vendar le dalo izjemoma kako odpraviti? Tukaj bi se tudi lahko zanimala protituberkulozna liga, ker take razmere, kot so okoli kemične tovarne, naravnost gojijo tuberkulozo.

Trgovine v Celju. V nedeljo, dne 22. junija so bile odprte v Celju vse trgovine razen — nemških trgovcev, kar moramo konstatirati. Povdariti pa moramo posebno, da ima prodajalna Konzumnega društva za Slovenijo isti delovnik kot ga je imela prej, to je od pol 8. do 12. ter od 2. do 6. ure, ob nedeljah in praznikih pa zaprto. Kdor misli, da ni treba uslužbenstva po drugih trgovinah še ob nedeljah izrabljati in mučiti, naj postane član Konzuma in nabavlja vse v normalnem času. Delavstvo, ki se bori za svoje izboljšanje tudi glede delovnega časa, naj kupuje v svoji

prodajalni, ki upošteva potrebe delovnega ljudstva!

Senovo.

Dne 2. julija je banska uprava odstavila 12 odbornikov in župana. Razrešeni so bili svojih dolžnosti dr. Benedičič Fran, Baraga Ivan, Rihter Jože, Senica Jos., Kadivnik Jos., Brilej Miha, župan Jos. Škoberne, Franc Škoberne, Anton Škoberne, Grilc Karl, Kranjc Jos., Frlin Franc in Abram Franc. Ostali so pa naslednji stari odborniki: Petretič Ludvik (zastopnik delavstva), Sadar Anton, Kovačič Peter in Bitanc Leopold. Obenem je ban imenoval nove člane občinske uprave: Mirt Alojz (župan), Kodelja Alfonz, Gajšek Stanko (učitelj), Sinkovič Maks, Zupančič Albin, Šerbec Ivan, Resnik, Romih in Fabjančič. Občinska uprava je zmanjšana od 17 na 13 odbor. Nasledujoči upravi želimo mnogo sreče in uspeha, saj ne bode imela zavidanja vrednega dela pri urejanju občinskega gospodarstva. Čeprav razrešeni svojih dolžnosti istočasno z bivšim županom, ki se nahaja v preiskovalnem zaporu, ne bo mogel navedenim občinskim odbornikom nihče očitati, da niso storili svoje dolžnosti in s svojim nastopom utrli poti novemu plodonosnejšemu občinskemu gospodarstvu, najsi jih je to tudi stalo njihove mandate.

„Priatelj prirode“.

Izlet v Mrtuljek — za Ak in čez Ponco 28. in 29. junija je najbolj uspel od vseh dosedanjih izletov ljubljanskega »Priatelja Prirode«. Užitek za izletnike z avtomobilom — teh je bilo 25 — je bila že vožnja po prelepi Gorenjski. Imeli smo tudi srečo: po odhodu iz Ljubljane se je vila nad mestom huda plaha, bilo je črno tudi proti Kranjski gori, toda deževati je pričelo šele, ko smo prišli v Dovje pod streho. Še isti večer je odšla naprej skupina naših alpinistov, ki se je odločila iti iz Mrtuljka čez vrhove na Kranjsko goro. Noč je prebila v senah pod Mrtuljkom ob ognju, kuhanju in prijetnem razgovorjanju. Zgodaj zjutraj je odšla dalje za Ak, odkoder ni več markiranih poti. Šla je desno čez Škrbino,

pod Sreem, po pobočju proti Škrbini med veliko in malo Ponco, ki sta se v globokem snegu. Povzpela se je na vrh male Ponce, kjer si je skuhal čaj k skromnemu prigrizku. Toda v laseh je bilo kmalu čuti bližajočo se nevihto, mesto katere nas je pa samo malo orosil dež, ki pa ni motil razpoloženja, temveč je vzpodbudil na hiter odhod navzdol. Dež je kmalu prenehal. Po strmem snežišču navzdol si je bilo treba delati stopinje s cepini, ker sicer bi lahko zgrmeli v prepade. Brez vsake hujše neprilike je šla pot dalje ob Lipnici v Krnico in v Kranjsko goro. Medtem je začel zopet padati dež, ki nas je pral do Kranjske gore. Kljub temu so bili vsi izredno navdušeni nad svojim smelim izletom brez vsakih markiranih poti, po skalah, pečinah in snežiščih. Skupino je vodil naš vrli alpinist Bizjak, vseh skupaj je bilo 9, med temi tri sodruziče. Vsekakor je velik uspeh za ljubljanskega »Priatelja Prirode«, da ima v tako kratkem času svojega obstoja že toliko izvežbanih alpinistov v svoji sredi.

Druga skupina je odšla v nedeljo zjutraj do divje romantičnega slapa Mrtuljek, ki so ga trije naši amaterji fotografirali z raznih strani. Polovica skupine je odšla nazaj v senike ob šumečem Mrtuljku, druga polovica je pa šla dalje na planoto za Ak do snežišča. Imela je pravi planinski užitek. Veličastni vrhovi v tej prekrasni skupini so se nam kazali v bleščecem solncu in so se zopet skrivali v fantastičnih meglah in oblakih, da so potem še lepše zablestela snežišča in strme stene. Pri povratku k senikom je sicer malo rosil dež, toda pri senikih smo zopet gledali v solncu naš Mattehörn — Spik. Nekateri smo se okopali v mrzlem Mrtuljku, se pokrepčali z imenitno hrano, ki nam jo je pripravil naš kuhar Pinter in se podali na povratek v vas Gozd in Kranjsko goro. Vso pot veselo prepevanje. Zvečer ob polsedmih smo se vrnili z avtomobilom, s katerim smo kar prehitro dospeli v Ljubljano ob poldevetih z enodušno željo, da čimprej zopet pohitimo v Julijske Alpe. Vseh izletnikov je bilo 30. Končno izražamo željo, da se nam pri bodočih izletih v gorenjske planine pridruži vsaj en Jeseničan od 2000 tam zaposlenih delavcev.

„Priatelj Prirode“

Na Sv. Uršulo, 1696 m visok razgleden hrib med Slovenjgradcem in Mežiško dolino, prirede izlet trboveljski in hrastniški »Priatelj Prirode« v nedeljo, dne 6. julija. Na izlet so povabljeni tudi »Priatelj Prirode« in »Svobodarji« iz Maribora, Celja, Sočanja, Guštanj, Prevalja, Mežice, Zabukovce in Črnc. Avstriji so tudi sporočili, da se udeležijo tega izleta. Trboveljčani odidejo z zadnjim popoldanskim vlakom v soboto 5. julija, izstopijo v Sočanju in nadaljujejo od tam pot na Uršulo, na katere vrh pridejo ob 4. uri zjutraj. Odhod z vrha domov ob 12. uri popoldne.

PODRUŽNICA „SVOBODE“ MARIBOR IN NJEN SPORTNI ODESK

priredita v nedeljo, dne 6. julija 1930 v „Lovskem domu“ nad Tremi ribniki

POLETNO VESELICO

Preskrbljeno je za najboljšo zabavo. Srečolov bo nudil mnogo lepih dobitkov. Nastopi tudi pevski zbor. Začetek ob 16. uri. Za obilno udeležbo prosimo ODBOR.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

Veletrgovina igrač in galanterije F. König, Celje

USTANOVLJENO LETA 1885

Velika izbira otroških vozičkov, usnjenih izdelkov, kovčegov, ročnih torbic, gramofonov, radio material i. t. d. po najnižjih cenah.

V tovarn. zalogi perila boste v izbiri

3000 srajc

gotovo našli nekaj po Vašem okusu in to po izredno nizkih cenah! Moške obleke po Din 290.—, 320.—, 340.— itd. Specialna zaloga samoveznic od 6 Din dalje.

J. Karničnik, Maribor, Glavni trg 11

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

PRISTOPAJE K

ŠTAJERSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI V MARIBORU

Delež stane Din 100.— Člane sprejema začasno Ljudska tiskarna, Sodna ulica 20.



Izredno nizke cene! Največja zaloga plošč! Popravila vseh instrumentov!

Toornica glasbil
MEINEL & HEROLD
Prodajalna: Trg Svobode Maribor.

„Mariborska plovba“ družba z o. z. v Mariboru

Vozni red

Motorni brod »Maribor« za vožnjo iz Maribora do Mariborskega otoka in nazaj:

Odhod: Iz Maribora od 9. ure do 20. ure vsako uro, in sicer ob: 9., 10., 11. uri itd.

Odhod: Iz Mariborskega otoka od 9.30 do 20.30 ure vsako uro, in sicer ob: 9.30, 10.30, 11.30 uri itd.

Vozne cene:

Za odrasle: v obe smeri Din 10.—
v eno smer Din 6.—

Za otroke: do 4. leta prosto,
do 12. leta Din 3.— v eno smer.

Opombe:

V sobotah, nedeljah in na praznike vozi dvakrat na uro v obe smeri.

Vožnja traja navzgor 17 minut, navzdol 6 minut.
Priporoča se občinstvu

NACELSTVO.